

(indtil 1450) med *Udtog af de hidtil utrykte* (1—3. Bds 3. H. 1894—1902). Foruden talrige Rettelser til tidligere trykte Breve og Oplysninger om deres Bevaringsmaade og Beseglingsforhold m. m. har Værket, af hvilket Størstedelen er udkommet, bragt Udtog af over 4500 utrykte Aktstykker. Tilbage staar endnu den overvejende Del af det udaterede Brevstof fra 15. Aarh.s 1. Halvdel samt et særskilt Bind med en Arkivoversigt, ligesom Selskabet har besluttet at lade det ledsage af et Sted-, Person og Sagregister, der er under Udarbejdelse. — *Aktstykker vedrørende Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark* udg. ved Anna Hude (1897) meddeler en kritisk Udgave af disse vigtige Akter, og *Aktstykker og Oplysninger til Statskollegiets Historie 1660—1676* udg. ved J. Lindbæk (1. Bds 1. H. 1903) bringer en Mængde Oplysninger om den unge Enevældes forskellige Reorganisationsforsøg. *Danmarks Gilde- og Lavsskraaer fra Middelalderen* udg. ved C. Nyrop (1. Bd.—2. Bds 1.—2. H. 1895—1900) indeholder en fuldstændig Samling af disse til Forstaaelsen af Middelalderens sociale Liv saa overordentlig vigtige Kilder, som tidligere enten var utrykte eller maatte samles sammen fra mange forskellige Skrifter; foruden de egentlige Skraaer er ogsaa medtaget forskellige Lister over Gildernes Medlemmer og Breve vedrørende Gilder og Lav. — *Breve til og fra Kristoffer Goje og Birgitte Bølle* udg. ved Gustav Bang (1898—99) giver et karakteristisk Indblik i den danske Adels dagligdags Liv og Færden i Frederik II's Tid.

M. Mackeprang.

Som Fortsættelse af Tidsskriftet *Dania* har cand. mag. Marius Kristensen og Dr. Axel Olrik begyndt at udgive for Universitetsjubilæets Danske Samfund: *Danske Studier* (hidtil H. 1—3, 1904). Tidsskriftet vil behandle Sproget, Litteraturhistorien, Folkedigtningen, gamle Skikke, Almuens Livsvilkaar, Oldtidens Trosforestillinger og Livsformer. Af dets hidtidige Indhold skal nævnes: Axel Olrik: *Kong Lindorm*, Edv. Lehmann og Axel Olrik: *Solvognen fra Trundholm* og Just Bing: *Holbergs første Levnetsbrev*.

Arkivsekretær Dr. William Christensen har for Det

kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog udgivet: *Dronning Christines Hofregnskaber* (1904). Af disse Regnskaber, der gaar fra 1496 til 1521, har der hidtil kun været offentliggjort forskellige Uddrag; samlede yder de en Rigdom af kulturhistoriske Træk, og Udgaven er besørget med mønsterværdig Nøjagtighed og Dygtighed. En anden interessant kulturhistorisk Publikation skyldes Museumsassistent, cand. mag. Jørgen Olrik: *Borgerlige Hjem i Helsingør for 300 Aar siden*, udgivet af Østifternes historisk-topografiske Selskab (1903); den er bygget paa Skifteprotokoller 1571—1621, giver dels Udvalg af fuldstændige Skifteberetninger, dels disses Indhold ordnet i forskellige Grupper af faglig Art, saaledes at man føres nøje ind i baade hvorledes Husene i Helsingør har set ud paa den nævnte Tid, hvorledes deres indre Udstyrelse og Bohave har været, og hvad Borgerne har ejet af Smykker, rede Penge, Vaaben, Bøger m. m. Ogsaa denne Udgave tilfredsstiller i enhver Henseende Fordringerne til en saadan.

Ejeren af Rødkilde, fhv. Folketingsmand F. Bojsen har udgivet *Stegs Bys Bog 1418—1607 med oplysninger om byens, navnlig borgerskabets historie i middelalderen* (Kbh., 1904), efter et Originalmanuskript i Rigsarkivet (tidligere Universitetsbibliotheket). Bogen er den ældste bevarede af vore gamle Stadsbøger; dens Bestemmelse har væsentligst været at give en Fortegnelse over Ejendomshandlerne i Byen; forudskikket er en Fortegnelse over Stadens Privilegier. Den har tidligere været benyttet af forskellige Forfattere, især Paludan og Mackeprang, men har aldrig før været udgivet. Udg. har hertil knyttet Uddrag af forskellige Aktstykker samt forskellige Oplysninger vedkommende Stege By.

Den senere Overbibliotekar ved det st. kgl. Bibliotek i København Daniel Gotthilf Moldenhawer foretog i 1780'erne et Par Rejser til Spanien og gjorde paa dem en Mængde Optegnelser om hvad han saa, erfarede og læste. Af disse Optegnelser, der opbevares paa det kgl. Bibliotek, har Biblioteksassistent Dr. E. Gigas foretaget en Bearbejdelse, som han har udgivet under Titlen: *Spanien omkring 1789*.

Kulturhistoriske Fragmenter efter D. G. Moldenhawers Rejse-dagbøger (Kbhvn., 1904). Bearbejdelsen er sket paa den Maade, at Optegnelserne er sammenarbejdede under forskellige Afsnit, der behandler Kongen, Hoffet, Adelen, Ministrene, de politiske, administrative, økonomiske, religiøse og litterære Forhold samt Sæder og Skikke. Det er derved lykkedes Dr. Gigas at give et særdeles vigtigt Bidrag til Kendskabet til Spaniens Historie i sidste Halvdel af det 18. Aarh., som sikkert vil blive modtaget med stor Glæde af alle Spaniensforskere, og som tillige har en meget almeninteressant Karakter. Bogens Værdi forøges tilmed ved Dr. G.'s overordentlige kyndige og oplysende Noter.

Professor Theodor Schiemann i Berlin har paa-begyndt Udgivelsen af et længe forberedt og med Interesse imødeset stort Værk: *Geschichte Russlands unter Kaiser Nikolaus I.* Det udkomne 1. Bind (Berlin 1904) danner dog kun en Indledning, idet det udelukkende behandler Aleksander I's og hans Tids Historie. Det er et noget tungt skrevet og formet, men meget grundigt og dygtigt Arbejde og særligt bygget i højere Grad paa russiske Kilder end de tidligere Fremstillinger af denne Periode. Forf.'s Opfattelse af Aleksander falder i det væsentlige ikke ud fra den hidtil herskende; dog hævder han ham en større Selvstændighed over for sine Yndlinge og Omgivelser end man ellers har været tilbøjelig til at antage. Rig paa nye og vigtige Enkeltheder er derimod Fremstillingen saa vel af de indre Tilstande i Rusland som af Kejserens polske og orientalske Politik. Alle vegne møder man her den mærkelige Sammenblanding af ideale Formaal og hensynsløs Selvhævdelse, af religiøs Mysticisme og kras Egenkærlighed og af teoretisk Liberalisme og praktisk Absolutisme samt det store Misforhold mellem Vilje og Evner, som i det hele var karakteristisk for Aleksander. Som værende af afgjort uheldig Betydning for Kejserens Politik ser Forf. Udviklingen af Forholdene i Polen; idet han i ubestemte Udtryk gav Polakkerne Udsigt til Udvidelsen af Kongrespolens Territorium, krænkede han Russerne og pacificerede dog ikke Polakkerne; hans egen Misfornøjelse hermed styrkede den

absolutistiske Vending i hele hans Opfattelse, om han end lige til det sidste vedblev at sysle med Tanken om en Forfatning for Rusland. Om hans mærkelige Tronfrasingelsesplaner og Konstantins Afkald til Fordel for Broderen Nikolaj bringer Værket ogsaa nye Oplysninger, uden at det dog er lykkedes Forf. helt at klare Aarsagen til den Hemmelighedsfuldhed, hvormed Aleksander omgav den sidste Sag, og som blev skæbnesvanger.
